

Singer Henrik

Ezen a képen én vagyok a tanáraimmal és az osztálytársaimmal. Tulajdonképpen nem is egy iskola volt ez, hanem egy ruhagyár tanonciskolája, ahol kizárólag zsidók tanulhattak. A gyár neve Zborovic volt, ami Csehszlovákia területén volt. A gyárat egy cionista szervezet alapította. Én a képen a legfelső sorban állok az ötödik helyen jobbról. A kép 1928-ban készült, a település nevére sajnos nem emlékszem [Csehszlovákiában (a mai Csehországban) volt egy Zborovice nevű helység -- valószínűleg itt volt a gyár. -- A szerk.]. Ez a kép is azért maradhatott meg, mert a nővérem, mielőtt Ungvárról elvitték Auschwitzba, elrejtette a családi fényképeket a házuk padlója alá. Akkor találtam meg, amikor rendbe hozattam a házat. Amikor fölszedték a padlót, előkerültek a képek.

Tizennégy éves koromban befejeztem a tanulást az iskolában. A szüleimnek azt ajánlották, hogy küldjenek Csehszlovákiába, egy ruhagyárba, hogy ott tanuljak két évig. Működött akkor Kárpátalján egy cionista szervezet, amely azzal foglalkozott, hogy tizenéveseket különböző foglalkozásra tanított be, aztán Palesztinába küldte őket. A ruhagyár ehhez a szervezethez tartozott. Velem együtt sok zsidó gyerek volt ott Nagybereznáról, és voltak gyerekek Kárpátalja más helységeiből is. Voltak lányok is, fiúk is. Egy nagy házban laktunk, egy szobában tíz ember volt. Lent volt az étkezdé. Kóser ételeket készítettek nekünk, sábeszre és az ünnepekre ünnepi lakomát rendeztek. Pénteken megtartottuk a sábeszt, szombaton pedig nem dolgoztunk. Az ünnepeket is megrendezték nekünk, minden úgy zajlott, ahogy a zsidó tradíciók szerint kell. Megtanultunk különböző gépeken és a futószalag mellett dolgozni. Ezenkívül még héberül [ivrit] és jiddisül tanultunk. Két évet töltöttem itt, boldog évek voltak, nagyon tetszett a munka is és az életforma is.

Csehszlovákiából 1930-ban jöttem vissza, akkor apám beadott tanulni egy szabóhoz. Három évig tanultam. Persze gyorsabban is ki lehetett tanulni a mesterséget, de akkor úgy volt szokás, hogy a

tanoncok nem csak tanultak, hanem segítettek is a tulajdonos feleségének a házimunkában. Víz is kellett hordani, a gyerekekre is vigyázni, amit mondtak, azt megcsinálta az ember.

Amikor befejeződött a taníttatásom a mesternél, dolgozni kezdtem nála szabóként, pontosabban szabásként. A szüleimnél laktam az öcsémmel együtt. A legjobb barátom egy falubeli fodrász volt, aki ugyanabban az évben született, mint én, és nem volt zsidó. Nagyon jó ember volt. Akkoriban számunkra nem volt jelentősége annak, hogy milyen nemzetiségű valaki, persze ha tisztességes és rendes volt.